

بسمه تعالی

انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران

کمیته پژوهش

دستنامه ارزیابی پایان نامه های علوم کتابداری و اطلاع رسانی ایران

زیر نظر

دکتر مهدی علیپور حافظی

با همکاری:

اسماعیل حبیبی

لیلا محمدی

دکتر یعقوب نوروزی

تابستان ۹۱

۱. مقدمه

پایان‌نامه‌ها از جمله منابع اطلاعاتی ارزشمند پژوهشی است که می‌تواند نقش موثری در ارتقاء هر حوزه علمی ایفا نماید. جهت ارتقاء هر اثری سعی می‌شود تا حد ممکن به ارزشیابی دقیق و کارآمد آن پرداخته شود. متأسفانه در ایران هیچ نظام استاندارد ارزشیابی برای پایان‌نامه‌ها به عنوان یکی از آثار پژوهشی وجود ندارد. همواره در جلسات دفاع پایان‌نامه‌ها شاهد ارزشیابی مبتنی بر نظر داوران و اساتید راهنما و مشاور هستیم که بدون در دست داشتن معیارهای مستندی جهت ارزشیابی اقدام به ارزشیابی و نمره دهی به نتایج کار پژوهشی در قالب پایان‌نامه می‌پردازند. از طرفی نیز در جای جای کشورمان و در جشنواره‌های مختلف اقدام به ارزشیابی پایان‌نامه‌ها و سایر آثار پژوهشی می‌شود که در اکثر موارد نبود شاخص ارزشیابی استاندارد و یا وجود شاخص‌های ارزشیابی ناقص و کارآمد باعث کسب نتایج نادرست و یا غیر دقیق در ارزشیابی‌ها هستیم. از این رو، انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران وظیفه خود می‌داند تا شاخص‌های ارزشیابی پایان‌نامه‌ها را در حوزه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی (علم اطلاعات و دانش‌شناسی) تهیه و در اختیار جامعه علمی و پژوهشی کشور قرار دهد. نگاهی به جایگاه و فعالیت انجمن‌های علمی نشان‌گر گرایش انجمن‌ها به سمت سیاستگذاری در جهت ارزشیابی آثار پژوهشی مانند پایان‌نامه‌ها می‌باشد.

در راستای تدوین شاخص‌های ارزشیابی پایان‌نامه‌ها اقدام به بررسی شاخص‌های معتبر بین‌المللی و ملی در سطح دانشگاه‌های مطرح جهان مانند دانشگاه‌های ایالات متحده، برتانیای، آلمان، فرانسه، ژاپن و برخی کشورهای مطرح دیگر شد. مطالعه و یادداشت برداری از شاخص‌های موجود منتج به شاخص‌های اولیه در این زمینه شد. در ادامه با توجه به الزامات حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران و نیازهای بومی کشورمان اقدام به بومی سازی معیارها گردید. در این راستا در نهایت به ۱۹ شاخص اصلی رسیدیم.

در ادامه، اقدام به تدوین زیر شاخص‌های مورد نیاز کردیم. در این راستا زیرشاخص‌های مربوط به هر یک از شاخص‌ها تهیه شد. در ادامه با استفاده از نظرات متخصصان حوزه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و ارزشیابی اقدام به تعدیل و نهایی سازی معیارها گردید.

در گام بعدی جهت اعتباردهی به هر یک از شاخص‌های نوزده گانه اصلی اقدام به استفاده از روش ای.اچ.پی.^۱ برای ارزشیابی هر یک از شاخص‌ها در قیاس با یکدیگر کردیم که نتیجه آن در جدول ۱ در مقابل هر یک از شاخص‌ها ذکر شده است. در ادامه اقدام به ارزش گذاری هر یک از شاخص‌های فرعی بر مبنای امتیاز شاخص‌های اصلی شد. شاخص‌های مورد نظر در ارزیابی پایان‌نامه‌ها و امتیاز هر یک از شاخص‌ها با استفاده از مدل ارزیابی ای.اچ.پی. و پنل دلفی به شرح زیر می‌باشند:

جدول ۱. شاخص‌های اصلی و امتیاز هر شاخص نسبت به شاخص‌های دیگر

۱۲	عنوان پایان‌نامه
۹	چکیده و کلیدواژه‌های پایان‌نامه
۸	بیان مسئله
۷	اهمیت موضوع

^۱ AHP

۹	اهداف پژوهش
۹	پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش
۵	متغیرهای پژوهش
۵	پیشینه پژوهش
۵	روش پژوهش
۳	جامعه و نمونه و نمونه‌گیری
۴	ابزار اندازه‌گیری
۴	تجزیه و تحلیل داده‌ها
۵	بحث و نتیجه‌گیری
۲	پیشنهادها
۱	محدویت‌ها
۲	فهرست منابع
۲	ساختار گزارش نهایی
۳	خروجی‌ها
۵	اهمیت پایان‌نامه در رشته

مجموع امتیازهای تعلق گرفته به شاخص‌ها ۱۰۰ امتیاز می‌باشد. در ادامه شاخصهای فرعی و امتیاز تعلق یافته به آنها در قالب جدول ارزیابی ذکر شده است.

در انتها جا دارد از تلاش‌های مستمر همکاران این پروژه قدردانی به عمل آوریم. از مرحوم آقای دکتر حبیبی که تلاش‌های بسیاری در راستای تهیه شاخص‌های ارزشیابی کشیدند تشکر می‌نماییم و از خداوند منان آرزوی آمرزش ایشان هستیم. لازم به ذکر است که در گام‌های نهایی این پژوهش شاهد هجرت ابدی ایشان بودیم. از آقای دکتر یعقوب نوروزی که در ارزش‌گذاری اولیه شاخص‌ها و در ادامه در پیل ای.اچ.پی. بسیار کوشیدند تقیر به عمل می‌آوریم. همچنین از زحمات خانم لیلا محمدی که مشتاقانه یاریگر ما در پیاده‌سازی روش ای.اچ.پی. و امتیاز دهی به شاخص‌های ارزشیابی بودند کمال تشکر و قدردانی را داریم.

شاخص‌ها و امتیازات ارزشیابی موجود حاصل فعالیت گروهی بود که در دوره چهارم انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران تهیه و ارائه شده است. ادعای کامل بودن شاخص‌ها را نداریم و از تمامی اساتید و صاحب‌نظران خواهشمندیم ما را در بهتر شدن این شاخص‌ها همراهی نمایند.

۲. راهنمای امتیازدهی شاخص‌های ارزیابی

به منظور امتیازدهی به ۱۹ شاخص ارزیابی پایان نامه‌ها از فرآیند تحلیل سلسله مراتبی^۲ استفاده شده است. این روش را توماس.ال.ساعتی^۳ محقق عراقی الاصل در دهه‌ی ۱۹۷۰ میلادی برای تصمیم‌گیری گروهی ارائه کرد. ۱۹ شاخص ارزیابی به صورت زوجی (دو به دو) توسط متخصصان روش پژوهش و علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی با یکدیگر مقایسه شدند و با تخصیص امتیازات عددی از جدول ۲، به آنها وزن داده شد. برای تخصیص عدد معمولاً از مقایسه شاخص‌های A با نسبت به شاخص‌های J ام استفاده می‌شود. در جدول زیر نحوه ارزش‌گذاری شاخص‌ها نسبت به هم نشان داده شده است.

جدول ۲. ارزش‌گذاری شاخص‌ها نسبت به هم

ارزش ترجیحی	وضعیت مقایسه A نسبت به J	توضیح
۱	اهمیت برابر	گزینه یا شاخص A نسبت به J اهمیت برابر دارند و یا ارجحیتی نسبت به هم ندارند.
۳	نسبتاً مهمتر	گزینه یا شاخص A نسبت به J کمی مهمتر است.
۵	مهمتر	گزینه یا شاخص A نسبت به J مهمتر است.
۷	خیلی مهمتر	گزینه یا شاخص A دارای ارجحیت خیلی بیشتری از J است.
۹	کاملاً مهم	گزینه یا شاخص A مطلقاً از J مهمتر و قابل مقایسه با J نیست.
۲ و ۴ و ۶ و ۸		ارزشهای میانی بین ارزشهای ترجیحی را نشان می‌دهد مثلاً ۸، بیانگر اهمیتی زیادتر از ۷ و پایین‌تر از ۹ برای A است.

امتیازدهی به شاخص‌ها بر اساس جدول ۳ با مقایسه دو دوئی شاخص‌ها توسط متخصصان انجام گرفت:

جدول ۳. راهنمای امتیازدهی

عنوان	چکیده	بیان مسئله	اهمیت موضوع
عنوان	۱	۱/۷	۱/۶
چکیده	۱	۸	۴
بیان مسئله		۱	۹
اهمیت موضوع			۱

^۲ Analytical Hierarchy Process (AHP)

^۳ T.L.Saaty

جهت امتیازدهی به شاخص‌ها موارد زیر جهت راهنمایی متخصصان در اختیارشان قرار گرفت:

- به نظر شما در پایان نامه ارزش عنوان بیشتر است یا چکیده؟ اگر فکر می‌کنید ارزش هر دو برابر است به آن عدد یک بدهید، اگر فکر می‌کنید که ارزش عنوان کمی مهم‌تر از چکیده است به آن عدد سه بدهید (اعداد با استفاده از جدول ۲ انتخاب می‌شوند). اگر فکر می‌کنید که ارزش چکیده کمی مهم‌تر از عنوان است به آن ۱/۳ بدهید (یعنی برعکس).
- به نظر شما در پایان نامه ارزش عنوان بیشتر است یا بیان مسئله؟
- به نظر شما در پایان نامه ارزش عنوان بیشتر است یا اهمیت موضوع؟
- به نظر شما در پایان نامه ارزش چکیده بیشتر است یا بیان مسئله؟
- به نظر شما در پایان نامه ارزش چکیده بیشتر است یا اهمیت موضوع؟ به تمام سوالات هر عددی که به لحاظ تخصصی تشخیص دادید، بدهید.

در راستای امتیازدهی به شاخص‌ها جدول زیر در اختیار متخصصان قرار گرفت. لازم به ذکر است که سلول‌های سفید توسط متخصصان تکمیل شدند و سایر سلول‌ها محاسبه و تکمیل شدند.

جدول ۴. جدول امتیازدهی به شاخص‌ها

اهمیت پایان نامه در رشته	خروجی ها	ساختار گزارش نهایی	فهرست منابع	محدودیت‌ها	پیشنهادها	بحث و نتیجه گیری	تجزیه و تحلیل داده‌ها	ابزار اندازه گیری	جامعه، نمونه و نمونه گیری	روش تحقیق	پیشینه	متغیرها	پرسش‌ها و فرضیه‌ها	اهداف	اهمیت موضوع	بیان مسئله	چکیده	عنوان	
																			عنوان
																			چکیده
																			بیان مسئله
																			اهمیت موضوع
																			اهداف
																			پرسش ها و فرضیه‌ها
																			متغیرها
																			پیشینه
																			روش تحقیق
																			جامعه، نمونه و نمونه گیری
																			ابزار اندازه گیری

																		تجزیه و تحلیل داده ها
																		بحث و نتیجه گیری
																		پیشنهادها
																		محدودیت ها
																		فهرست منابع
																		ساختار گزارش نهایی
																		خروجی ها
																		اهمیت پایان نامه در رشته

۳. راهنمای ارزش‌گذاری شاخص‌ها

با توجه به اهمیت ارزش‌گذاری هر یک از شاخص‌ها موارد زیر جهت راهنمایی ارزیابان پایان‌نامه‌ها پیشنهاد می‌شوند. لازم به ذکر است که پیش‌فرض این است که داوران پایان‌نامه‌ها و ارزیابان با اصول پژوهش‌آشنایی دارند و موارد زیر جهت یادآوری و توجه به موارد مهم ذکر می‌شوند. علاوه بر این دانشجویان و پژوهشگران می‌توانند با استفاده از این بخش نسبت به ارتقاء کیفیت پژوهش خود با توجه به موارد زیر اقدام نمایند.

۳.۱. عنوان

عنوان باید خصوصیتی که برای یک عنوان خوب برشمرده می‌شوند در نظر گرفت. این موارد عبارتند از:

- از کلمات کوتاه، رسا و در حد امکان از یک زبان استفاده شده باشد.
- عبارت گویا باشد و گیج‌کننده نباشد. از اختصارات که ممکن است مخفف عبارات مختلفی باشند پرهیز شده باشد.
- در تحقیقات توصیفی بیان مکان و زمان تحقیق در عنوان ضرورت دارد.
- در عنوان دقیقاً "آنچه محقق به دنبال تعیین آن است بیان شده باشد.
- سعی شده باشد دامنه تحقیق محدود در نظر گرفته شود.
- عنوان به صورت غیر سوالی مطرح شده باشد.
- از کلمات مناسب و مطلوب استفاده شده باشد.

۳.۲. چکیده و کلیدواژه‌ها

چکیده و کلیدواژه‌های پایان‌نامه باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

- هدف پژوهش
- روش‌شناسی پژوهش شامل روش پژوهش، جامعه پژوهش و نمونه‌گیری، ابزار پژوهش
- یافته‌ها و نتایج مهم پژوهش
- وجود کلیدواژه‌های مناسب و به تعداد مورد نیاز

۳.۳. بیان مساله

بیان مساله باید شامل موارد زیر باشد:

- نگاهی گذشته‌نگر به مطالعات مرتبط

- تبیین متغیرهای اصلی
- بیان رابطه بین متغیرها
- اشاره به جامعه مورد مطالعه و دلیل انتخاب آن
- چارچوب مسئله ای که قرار است مطالعه شود

۳.۴. اهمیت موضوع

این بخش باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

- ضرورت و اهمیت انجام پژوهش با توجه به منابع به روشنی بیان شده باشد
- کاربردهای علمی و نظری آن برای استفاده کنندگان مطرح شده باشد

۳.۵. اهداف پژوهش

اهداف پژوهش باید گویای موارد زیر باشند:

- از بطن مسأله استخراج شده باشند
- واقع بینانه باشند
- قابل دسترس باشند
- قابل اندازه گیری یا سنجش باشند
- برای نوشتن اهداف از افعالی نظیر تعیین کردن، محاسبه کردن، شناسایی کردن، توصیف کردن و شرح دادن استفاده شده باشد.

۳.۶. پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش

فرضیه تحقیق را یک حدس علمی یا پیش داوری دانست که به وسیله‌ی جمع آوری حقایقی که منجر به قبولی یا رد آن فرضیه می‌شود مورد آزمایش قرار می‌گیرد. در تدوین فرضیه موارد زیر مورد نظر قرار گرفته باشند:

- بررسی رابطه علت و معلولی بین دو یا چند متغیر
- بررسی همبستگی و شدت آن بین دو یا چند متغیر
- بررسی و مقایسه میزان تفاوت تاثیر دو یا چند متغیر بر یک یا چند متغیر

در تحقیقات توصیفی که صرفاً به بیان آنچه در جامعه می‌گذرد پرداخته می‌شود نیازی به ارائه فرضیات نیست و از پرسش‌های اساسی برای رسیدن به اهداف استفاده می‌شود. در چنین شرایطی در ابزار ارزیابی مشخص شده که امتیاز مربوط به فرضیه‌ها به پرسش‌های اساسی اختصاص می‌یابد.

پرسش‌های اساسی در قالب سه دسته زیر بیان می‌شوند:

○ توصیفی

○ رابطه‌ای

○ تفاوتی

در بیان پرسش‌های اساسی از کلمه پرسشی آیا استفاده نمی‌شود.

۳ ۴. متغیرهای پژوهش

حداقل متغیرهای مورد نظر در پژوهش متغیرهای مستقل، وابسته و مداخله‌گر هستند. علاوه بر این متغیرها در قالب فرضیات و پرسش‌های اساسی قابل شناسایی هستند. متغیرها باید از ملاک‌های زیر تبعیت کرده باشند:

○ قابلیت انجام داشته باشند

○ دقیق و مشخص باشند

○ قابلیت اندازه‌گیری داشته باشند

۳ ۸. پیشینه پژوهش

پیشینه پژوهش باید شامل موارد زیر باشد:

○ مقدمه شامل: کلیدواژه‌های جستجو شده، پایگاه‌های اطلاعاتی جستجو شده، زمان جستجو و ساختار معرفی پیشینه‌ها

○ ترتیب تاریخی معرفی پیشینه‌ها

○ نام خانوادگی پژوهشگر، (تاریخ)، عنوان پژوهش

○ معرفی پژوهش شامل هدف، روش پژوهش و برخی نتایج مهم پژوهش که مرتبط با پژوهش حاضر هستند.

○ تحلیل پیشینه‌ها که منجر به بیان ضرورت انجام پژوهش مورد بررسی شده باشد.

۳ ۹. روش پژوهش

این بخش باید بیان‌گر روش پژوهش مورد استفاده در پژوهش باشد. مواردی که در این بخش مهم هستند عبارتند از:

○ آیا روش مناسبی متناسب با موضوع پژوهش انتخاب شده است؟

○ آیا روش پژوهش به نحو شایسته‌ای توصیف شده است؟

۳-۱۰. جامعه، نمونه و نمونه‌گیری

نمونه‌گیری در پژوهش باید شرایط زیر را داشته باشد:

○ حجم نمونه باید با اندازه جامعه آماری تناسب داشته باشد.

○ نمونه باید با جامعه آماری همگون باشد.

○ نمونه نباید از یک قسمت یا جناح خاص باشد.

○ بجز در موارد نمونه سهمیه‌ای در سایر موارد باید تصادفی بودن مدنظر باشد.

در پژوهش‌هایی که نمونه‌گیری انجام نگرفته باشد امتیاز مذکور به امتیاز جامعه پژوهش افزوده می‌شود.

۳-۱۱. ابزار اندازه‌گیری

در زمینه ارزیابی شاخص ابزار اندازه‌گیری موارد زیر مورد نظر هستند:

○ مناسب بودن ابزارهای اندازه‌گیری برای سنجش و پاسخگویی به پرسش‌های مورد نظر

○ معرفی مشخصات ابزارهای اندازه‌گیری

○ شاخص‌های پایایی و روایی و نحوه محاسبه آنها بیان شده باشد.

در مواردی که نیاز به بیان روایی و سنجش پایایی در پژوهشی وجود نداشته باشد امتیاز مربوط به آن به مولفه‌های دیگر در این شاخص اختصاص می‌یابد.

۳-۱۲. تجزیه و تحلیل داده‌ها

در ارزیابی این شاخص مولفه‌های زیر مورد نظر هستند:

○ استفاده از روش‌های آماری مناسب

○ استفاده از تحلیل‌های آماری، تفاسیر و استنباط‌های مناسب

○ پاسخ به تمامی پرسش‌ها و آزمون تمامی فرضیه‌ها

○ استفاده از جداول و نمودارهای مناسب

۳-۱۳. بحث و نتیجه‌گیری

○ تحلیل و نتیجه‌گیری مناسب

○ مقایسه نتایج با نتایج پژوهش‌های مشابه ذکر شده در پیشینه

○ ارتباط نتایج با اهداف پژوهش

۳ ۱۴. پیشنهادها

○ ارتباط پیشنهادها با یافته‌های پژوهش

○ پیشنهادهای عملی و کاربردی

۳ ۱۵. محدودیت‌ها

محدودیت‌های منطقی و قابل قبول مرتبط با پژوهش باید ذکر شده باشند.

۳ ۱۶. فهرست منابع

○ استفاده از منابع مرتبط و روزآمد

○ نظم مناسب فهرست منابع

○ استفاده از استاندارد استناد

○ وجود ارجاع درون متنی برای تمامی منابع

۳ ۱۷. ساختار گزارش نهایی

○ تبعیت از آئین نگارش علمی و پرهیز از اشتباهات چاپی متعدد

○ سازماندهی مناسب فصول و بخش‌ها

۳ ۱۸. خروجی‌ها

○ استخراج مقالات و خروجی‌های مناسب دیگر مانند کتاب و غیره

○ استناد به پایان‌نامه و سایر خروجی‌های مستخرج از پایان‌نامه در آثار دیگر

۳ ۱۹. اهمیت پایان‌نامه در رشته

○ تاثیر پایان‌نامه در مدیریت و فلسفه علمی رشته

○ کاربرد و تاثیر گذاری در پیشبرد اهداف رشته

○ تاثیر در موقعیت اجتماعی رشته

ضمیمه ۱. دستنامه ارزیابی

دستنامه ارزیابی پایان نامه‌های علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی

ردیف	شاخص‌ها	دامنه امتیاز	امتیاز کسب شده
۱	عنوان پایان نامه	۱۲	
	عنوان به درستی محدود شده است	۴	
	عنوان روشن و قابل فهم است	۴	
	عنوان با موضوع پژوهش ارتباط دارد	۴	
۲	چکیده پایان نامه و کلیدواژه‌ها	۹	
	چکیده پژوهش هدف اصلی پژوهش را دربردارد	۲	
	چکیده پژوهش روش پژوهش را دربردارد	۲	
	چکیده پژوهش یافته‌های پژوهش را دربردارد	۲	
	چکیده پژوهش نتیجه‌گیری پژوهش را دربردارد	۲	
	کلیدواژه‌های مناسب و به تعداد مورد نیاز تهیه شده باشد	۱	
۳	بیان مسئله	۸	
	پایه‌های نظری مسئله پژوهش مطرح شده است	۱/۵	
	از نتایج پژوهش‌های انجام شده مرتبط با موضوع پژوهش برای طرح موضوع استفاده کرده است	۱/۵	
	به ویژگی‌ها و شرایط خاص مسئله مورد پژوهش توجه کرده است	۲	
	متغیرهای اصلی به خوبی برجسته شده و ارتباط آنها به روشنی بیان شده است	۱/۵	
	جمع بندی و ارائه دلیل برای پرداختن به مسئله پژوهش مد نظر قرار گرفته است	۱/۵	
		۷	
۴	اهمیت موضوع	۷	
	ضرورت و اهمیت انجام پژوهش با توجه به منابع به روشنی بیان شده است	۴	
	کاربردهای علمی و نظری آن برای استفاده کنندگان مطرح شده است	۳	
۵	اهداف پژوهش	۹	
	اهداف پژوهش با مسئله مرتبط هستند	۱	

	۳	اهداف پژوهش ابعاد مختلف مسئله پژوهش را پوشش می‌دهد	
	۳	اهداف پژوهش از انسجام لازم برخوردار است	
	۲	اهداف پژوهش قابل وصول (کاربردی) می‌باشند	
	۹	پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش	
۶	۳	منطبق با اهداف پژوهش می‌باشند	
	۳	با مسئله و عنوان پژوهش ارتباط دارند	
	۳	آزمون پذیر هستند	
	۵	متغیرهای پژوهش	
۷	۲	تعریف مفهومی مناسبی از آنها شده است	
	۳	بصورت سنجشی یا آزمایشی تعریف شده‌اند	
	۵	پیشینه پژوهش	
۸	۱	پیشینه پژوهش شامل مقدمه‌ای برای بیان نحوه دستیابی به اطلاعات و زمان دستیابی به اطلاعات و ساختار پیشینه پژوهش است	
	۱	مطالب گردآوری شده در بخش پیشینه به جدیدترین پژوهشها و نظریه‌ها مربوط هستند	
	۲	مطالب نوشته شده جمع بندی شده و به کار پژوهش ربط داده شده اند	
	۱	مطالب ارایه شده دارای نظم منطقی و سازمان مناسب هستند	
	۵	روش پژوهش	
۹	۳	آیا روش (های) پژوهش مناسب انتخاب شده است؟	
	۲	آیا روش (های) پژوهش به طور کافی توصیف شده‌اند؟	
	۳	جامعه و نمونه و نمونه گیری	
۱۰	۴/۱/۵-۰/۵	جامعه مورد مطالعه به دقت تعریف شده است	

^۴ در صورتی که نمونه گیری در پژوهشی انجام نگرفته باشد امکان افزایش ارزش این معیار در آن پژوهش تا ۱/۵ امتیاز است.

	۰/۵	از روش نمونه گیری متناسب با مسئله پژوهش استفاده شده است	
	۰/۵	حجم نمونه با توجه به سوال و شرایط مختلف به دقت تعیین شده است	
	۰/۵	در انجام نمونه گیری درصد نهایی افراد شرکت کننده مشخص است	
	۴	ابزار اندازه گیری	
۱۱	۱-۲ ^۵	ابزارهای اندازه گیری برای سنجش و پاسخگویی به پرسش‌های مورد نظر مناسب است	
	۱-۲	مشخصات ابزارهای اندازه گیری معرفی شده است و ویژگی های آن مشخص شده است	
	۱	شاخصهای پایایی (reliability) بکار رفته و چگونگی رسیدن به آنها بیان شده است	
	۱	شاخصهای روایی (validity) بکار رفته و چگونگی رسیدن به آنها بیان شده است	
	۴	تجزیه و تحلیل داده ها	
۱۲	۱	روش آماری مناسب در توصیف و تحلیل داده ها بکار گرفته شده است	
	۱	از تحلیل‌های آماری، تفاسیر و استنباط‌های مناسبی صورت گرفته است	
	۱	به همه پرسش‌ها و فرضیات پژوهش پاسخ داده شده است	
	۱	جداول و نمودارهای گویا و روشن سازماندهی شده است	
	۵	بحث و نتیجه گیری	
۱۳	۱	بحث و نتیجه گیری در چارچوب هدفهای طرح بیان شده و مورد آزمون یا پاسخ قرار گرفته است	
	۱	تشابه یا تفاوت یافته ها با نتایج پژوهشهای قبلی مورد بحث قرار گرفته است	
	۱	آیا در بحث و نتیجه گیری به هدفهای پژوهش ربط داده شده است	
	۱	از مجموع بحث‌ها جمع بندی بعمل آمده و نتیجه گیری شده است	
	۱	نتایج راهگشا بوده و مسیر یا راه حل جدیدی را مشخص می کنند	
۱۴	۲	پیشنهادها	

^۵ در صورتی که در پژوهش نیاز به روایی سنجی و پایایی سنجی نباشد دو معیار دیگر ذکر شده در این بخش حداکثر تا ۲ نمره قابل افزایش هستند.

	۰/۷۵	پیشنهادها برخاسته از یافته‌های پژوهش هستند	
	۰/۷۵	پیشنهادها واقع بینانه، عملی و بدیع هستند	
	۰/۵	زمینه های پژوهشی گسترده تری را پیش روی مطالعه کننده قرار می‌دهد	
۱۵	۱	محدودیت‌ها	
	۱	محدودیت‌های ارایه شده منطقی و قابل قبول هستند	
	۲	فهرست منابع	
۱۶	۰/۵	آیا منابع مورد استفاده روزآمد هستند؟	
	۰/۵	آیا منابع به شیوه منطقی مرتب شده‌اند؟	
	۰/۵	آیا منابع مورد استفاده با بهره گیری از استاندارد استناد ذکر شده اند؟	
	۰/۵	آیا منابع مورد استفاده دارای ارجاع درون متنی هستند؟	
۱۷	۲	ساختار گزارش نهایی	
	۱	از سازمان و فصل بندی مناسب برخوردار است	
	۱	به آئین نگارش و پرهیز از اشتباهات چاپی توجه شده است	
	۳	خروجی‌ها	
۱۸	۱/۵	منابع و مقالات مهمی از پایان نامه در مجلات معتبر چاپ شده است	
	۱/۵	منابع مستخرج از پایان نامه و خود پایان نامه در چه منابعی و به چه میزان مورد استناد قرار گرفته‌اند	
۱۹	۵	اهمیت پایان نامه در رشته	
	۱	پایان نامه به چه میزان در مدیریت و فلسفه علمی رشته تاثیرگذار است	
	۲	پایان نامه چه میزان به آینده نگری و پیشبرد اهداف رشته و ارتقاء آن توجه دارد	
	۱	چه میزان قابلیت ارتقاء موقعیت اجتماعی رشته را دارد	
	۱	چه میزان به یک اختراع یا ابتکار در رشته نزدیک است	
	۱۰۰	جمع امتیازات	